

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Boekbespreking van: Lybian independence and the United nations

Baehr, P.R.

Citation

Baehr, P. R. (1972). Boekbespreking van: Lybian independence and the United nations. *Acta Politica*, 7: 1972(4), 502-505. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3449379>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3449379>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

de permanente minderheden, van de intensiteit van preferenties, van de coalitievorming, enzovoorts, en volgen daarbij grotendeels de opvattingen van David Braybrooke.

Tussen wat burgers willen en *kunnen* willen is verschil mogelijk. Het eerste betreft de wensen, het tweede de mogelijkheden. De economische wetenschap biedt hier de politicologie kant-en-klare theorieën aan, namelijk die van de indifferenties, de transformaties, en de budgets. Deze theorieën worden in hoofdstuk 4 gepresenteerd (waardoor dit gedeelte vrijwel identiek is aan blz. 11-16 van de *Exchange*).

De in het politieke systeem ingevoerde preferenties worden door de overheden in verschillende typen output omgezet: 'public goods', betalingsoverdrachten, stabiliteit, belastingheffing, en reguleringen. De normatieve aspecten, die aan deze output-producten kleven, komen in de resterende hoofdstukken aan de orde.

Hoofdstuk 5 gaat uitvoerig in op de ratio van de voortbrenging door de overheid van goederen. Vooral wordt aandacht geschonken aan de vraag hoe de procentuele toeneming van het aandeel van de overheidscomponent in het nationaal inkomen verklaard kan worden. Hoofdstuk 6 gaat in op de ratio van de betalingsoverdrachten via de overheid en (zeer summier) op die van de ongelijke afwenteling van de kosten van overheidshandelen (de belastingheffing). Hoofdstuk 7, tenslotte, gaat in op de normatieve aspecten van overheidsingrijpen in niet-overheidssectoren. De beschouwingen over competitieve en monopoliofde marktverhoudingen (blz. 120-126) zijn grotendeels weer identiek aan passages in de *Exchange* (blz. 73-90 aldaar).

Evaluerend kan dit nieuwe boek van Curry en Wade helderder, nauwkeuriger en systematischer genoemd worden dan hun eerste boek. Weliswaar is het niet uitputtend in de behandeling van de problematiek, maar als zodanig is het ook niet bedoeld. Het is, alles bijeen, een *uitstekende inleiding* tot het gebied waar politicologie, bestuurswetenschap en economie (inclusief openbare financiën) elkaar raken. Met de auteurs kan men ook van mening zijn dat dit gebied ten onrechte door politicologen verwaarloosd is en meer uitgebreide verkenning verdient. Dit temeer omdat aan deze 'new political economy theory' normen ontleend kunnen worden 'by which free, rational, and politically equal citizens should choose to allocate their scarce community resources' (blz. 133).

M. P. C. M. van Schendelen

Adrian Pelt, *Libyan Independence and the United Nations: A Case of Planned Decolonization*

Yale University Press, New Haven and London 1970 - xxvii, 116 p., \$ 35,-

De Verenigde Naties hebben het de laatste tijd hard te verduren. Van vele zijden wordt gewezen op het falen van de wereldorganisatie, met name op het gebied van de handhaving van de internationale vrede en veiligheid. Nauwelijks omstreden in deze discussie blijft echter het feit dat de VN wél belangrijke resultaten hebben weten te bereiken op een terrein dat centraal staat in de internationale politieke geschiedenis van na de Tweede Wereldoorlog: het terrein van de dekolonisatie.

De Afrikaanse staat Libye is stellig niet de belangrijkste nieuwe politieke eenheid die werd gecreëerd maar wel een waarbij de VN, in de persoon van onze landgenoot Adrian Pelt, het nauwst betrokken is geweest. Pelt, die van 1949 tot 1952 Commissaris van de Verenigde Naties in Libye is geweest en als taak had de Libyërs te helpen bij de totstandkoming van hun onafhankelijkheid, heeft over zijn

ervaringen in die tijd een lijvig boekwerk geschreven dat een schat aan praktische en feitelijke informatie bevat. Het boek is niet alleen voor Afrikanisten en specialisten op het gebied van de internationale organisaties van belang, maar ook voor die meer theoretisch ingestelde politicologen die zich interesseren voor de algemene problematiek van de totstandkoming van staten. (Treffende bijzonderheid is overigens dat de laatste tijd voortdurend berichten de wereld in worden gestuurd die zouden kunnen duiden op een *opheffing* van de staat Libye, bijv. door een samengaan met Egypte; een dergelijke fusie, mits blijvend en succesvol, zou een einde betekenen van de door Pelt met zoveel ijver en toewijding totstandgebrachte creatie). De totstandkoming van deze nieuwe politieke eenheid, waartoe door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in 1949 was besloten, kende zo zijn eigen specifieke moeilijkheden. In de eerste plaats behoorde Libye destijds tot de armste en minst ontwikkelde landen ter wereld: van de later ontdekte olierijkdommen die het land tot een van de financiers van de Arabische strijd tegen Israël zouden maken, was nog geen sprake. De Italianen die het gebied in 1912 aan de Turken hadden ontrukkt, hadden betrekkelijk weinig gedaan aan de economische ontwikkeling van land en bevolking. Bovendien had een deel van het land, Cyrenaica, sterk geleden onder de strijd die er tijdens de Tweede Wereldoorlog was gevoerd. Het land beschikte op het moment van Pelt's werkzaamheden nauwelijks over bekende natuurlijke rijkdommen. Het zou derhalve, naar het zich toen liet aanzien, voor lange tijd afhankelijk moeten blijven van economische steun, met name van de zijde van Engeland en Frankrijk die na de Tweede Wereldoorlog eerst als bezettende en later als beherende mogendheden waren opgetreden. Pelt beschrijft uitvoerig de moeilijkheden die gepaard gingen met enerzijds het geleidelijk overdragen van de bevoegdheden door de beherende mogendheden aan de Libyërs, terwijl anderzijds er ook regelingen moesten worden getroffen voor het verlenen van effectieve financiële en economische steun.

Een nog veel groter probleem in Pelt's ogen was het feit dat er eigenlijk geen Libyëse natie als zodanig bestond: er waren in feite drie afzonderlijke provincies: het relatief nog het meest ontwikkelde Tripolitanie, het door de Engelsen reeds grotendeels autonoom gemaakte Cyrenaica, en het meest achterlijke, overwegend uit woestijn bestaande Fezzan. Deze drie gebieden bij elkaar te brengen tot één staatkundige eenheid, zag Pelt duidelijk als zijn voornaamste taak en de beschrijving daarvan neemt ook het grootste deel van het boek in beslag. Het is treffend hoe hij in een zijdelings commentaar op de revolutie van 1969 — waar hij overigens niet op ingaat — vaststelt dat deze de staatkundige eenheid in ieder geval niet in gevaar heeft gebracht! De inspanningen resulteerden uiteindelijk in een uitgewogen, vrij ingewikkeld federaal systeem over de totstandkoming waarvan Pelt tot in zeer kleine details uitwijdt. Het is enigszins onthutsend na al dat werk te moeten constateren dat iets meer dan tien jaar na inwerkingtreding van dit systeem, het al werd omgezet in een eenheidsstaat! De wereld kent meer voorbeelden van het mislukken van federale stelsels, maar deze mislukking is wel bijzonder opvallend gezien de grote nadruk die Pelt voortdurend legt op de tegenstellingen tussen de provincies. De vorming van een eenheidsstaat ligt dan niet zo erg voor de hand en men zou wel eens precies willen weten wat de reden is geweest voor deze mislukking. Maar dat zou, zoals Pelt overigens terecht opmerkt, een afzonderlijke studie vereisen.

Een belangrijke faktor die Pelt keer op keer naar voren haalt als eenheidsvormend element is de persoon van de 'Amir' van Cyrenaica, de latere koning Idris. Deze

wordt door Pelt op overdreven aandoende wijze geprezen als een wijs heerser met een grote vooruitziende blik en bijna onuitputtelijke reservoirs aan tact en geduld. Het volgende citaat is slechts een van vele gelijksoortige loftuitingen:

'King Idris I exercised his royal prerogatives for more than fifteen years, unobtrusively weathering many a storm, always keeping the ship of state on an even keel, constantly adjusting his course to the changing winds of rapidly developing situations. His authority was uncontested, and it was an element of stability. It is the author's belief that King Idris' greatest achievement was to bring his people an image of nationhood and a growing sense of integration strong enough to create a lasting bond' (p. 882).

De persoon van Pelt zelf daarentegen blijft vrijwel steeds op de achtergrond in dit verhaal. Tekenend is in dit verband dat hij over zichzelf steeds in de derde persoon enkelvoud schrijft: 'The Commissioner' deed dit, 'The Commissioner' deed dat. Bij het verrichten van zijn werkzaamheden kwam Pelt nogal eens in conflict met de Raad voor Libye van de Verenigde Naties, die tot taak had hem te helpen en te adviseren bij de voorbereiding van de onafhankelijkheid. Deze Raad bestond uit Engeland, Frankrijk, Italië, de Verenigde Staten, Egypte en Pakistan, aangevuld met vertegenwoordigers van de drie provincies en een voor de in Libye wonende minderheden. Met name beklagde de Raad er zich over nogal eens te laat of onvoldoende te zijn ingelicht over de ontwikkelingen in Libye (men krijgt de indruk dat die klachten niet altijd geheel ongerechtvaardigd waren). Pelt had van zijn kant ook ernstige klachten tegen de wijze waarop de Raad het proces van onafhankelijkheidsverlening dreigde te vertragen en over de tegengestelde en tegenstrijdige meningen die in de Raad naar voren kwamen. Pelt is echter te veel diplomaat (verzoener? bemiddelaar?) om het zelfs na zoveel jaren bij een veroordeling van de Raad te laten. Onmiddellijk na zijn geuite kritiek, volgt een stukje relativering:

'This is not to say that the Council was useless. On the contrary, its value becomes evident the moment one tries to imagine what would have happened had a Commissioner, without a Council to aid and advise him, been appointed to assist the people of Libya in their efforts to surmount the numerous obstacles they met along the road to unity and independence. He would have found himself without a sounding board to test his views, either in private or in public on the many controversial questions with which he was bound to be faced' (p. 869).

Gezien alle interne en externe strubbelingen waarmee de totstandkoming van de staat Libye gepaard is gegaan, moet het verbazingwekkend worden genoemd dat men erin slaagde de onafhankelijkheid zelfs nog een week vóór de door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties gestelde datum (1 januari 1952) tot stand te brengen. Pelt merkt zelf op dat twee jaar voor de voorbereiding van deze onafhankelijkheid eigenlijk te kort was. Er zijn echter sindsdien gevallen bekend van landen wier onafhankelijkheid aanzienlijk sneller en minder degelijk voorbereid tot stand is gekomen dan die van Libye. Het is de vraag of hun staatkundige stelsels nu zoveel minder goed functioneren dan dat van Libye of, anders gesteld, of Libye een zoveel 'betere' staat zou zijn geworden als de VN (en de Libyërs zelf) Pelt nu eens vier jaar voorbereidingstijd hadden gegeven in plaats van twee.

Er kan geen twijfel over bestaan dan Pelt en zijn internationale staf van 49 mensen een moeilijke opdracht op voortreffelijke wijze hebben vervuld. Pelt werd daarbij geholpen — mirabile dictu? — door de internationale spanningen tijdens het hoogtepunt van de Koude Oorlog. Hij merkt hierover op:

'Had the convoy of States that made up the community of nations during the years 1948—1952 been steaming through calm seas, the task of the United Nations in Libya probably would have been more difficult than it was. In all likelihood the story would then have been front-page news, with all that such treatment implies in the public and in the private sectors of international affairs... But the agenda of successive sessions of the General Assembly during that period, including Palestine and the Near East, Greece, Korea and peace in the Far East — to mention only the principal sources of tension — tells eloquently enough that for the world at large, with the exception of the Powers immediately interested, Libya had been relegated to a very minor place' (p. 314).

Pelt heeft dit standaardwerk duidelijk opgezet als een verslag van een van de belangrijkste werkzaamheden in zijn lange carrière als internationaal ambtenaar. Ondanks de onpersoonlijke schrijfrant is het daardoor geworden tot een sterk persoonlijk document dat iedereen zal boeien die zich interesseert voor de verrichtingen van internationale ambtenaren. Bij het vele goeds dat over dit boek te zeggen valt, volgen hier nog een tweetal desiderata: het zou handig geweest zijn bij de vele appendices (waaronder een handig kaartje!) die aan het boek zijn toegevoegd, ook een lijstje met data van belangrijke gebeurtenissen op te nemen. Ook zouden, gezien het grote aantal namen van mensen die in het boek voorkomen, een aantal foto's van de belangrijkste personen de overzichtelijkheid hebben vergroot. Maar wellicht heeft men hiervan afgezien om de nu al schier onbetaalbare prijs niet nog hoger te doen worden!

P. R. Baehr

L. C. Biegel, Minderheden in het Midden-Oosten, hun betekenis als politieke factor in de Arabische wereld, van Loghum Slaterus, Deventer, 1972, 344 p., f 32,50

De literatuur over de rol van minoriteiten in de politieke ontwikkelingen van het Midden-Oosten was tot voor kort zeer beperkt. Voor de khalifatenperiode geldt nog steeds het boek van A. S. Triton¹ als standaardwerk, terwijl de moderne tijd tot 1945 in vrij beknopte vorm door A. H. Hourani² behandeld is. De dissertatie van Biegel vormt de eerste studie waarin ook op de periode van 1945 tot aan de juni-oorlog in 1967 wordt ingegaan en waarin vooral de *wisselwerking tussen pluralisme en Arabisme* wordt geanalyseerd. De schrijver heeft „getracht door een benadrukking van de betrokkenheid van minoriteiten bij de politieke ontwikkelingen in de Arabische wereld, een tegenwicht te vormen voor de vele publikaties over het Midden-Oosten, die deze kwestie verwaarlozen of slechts in een beperkte context — bijvoorbeeld het Koerdische probleem in Irak — behandelen” (blz. 5). Biegel is hierin zeker geslaagd, maar de lezer dient zich wel voortdurend te blijven realiseren dat het hier gaat om een verhandeling waarbij de minoriteitenfactor, waar dat ook maar mogelijk is, sterk naar de voorgrond is gehaald. Zo valt er lang niet altijd uit de tekst af te leiden hoe zwaar de minoriteitenfactor zou tellen als deze in een veel groter kader geplaatst zou worden. Het boek begint met enkele kanttekeningen bij het minoriteitenverschijnsel, waar Biegel een overzicht geeft van kenmerken die minoriteiten in het algemeen bezitten.

¹ A. S. Triton, *The Caliphs and their non-Muslim Subjects. A critical Study of the Covenant of 'Umar*.

² A. H. Hourani, *Minorities in the Arab World*, London 1947.